

GENERAREA TEXTURII ȘI VOLUMULUI ÎN TAPISERIA CONTEMPORANĂ

GENERATING TEXTURE AND VOLUME IN CONTEMPORARY TAPESTRY

LUDMILA OCHIEVSCHI⁴⁶,
master în design, Gimnaziul Pașcani

<https://orcid.org/0009-0005-5103-9153>

CZU 745.52.02

DOI <https://doi.org/10.55383/ca2026.22>

În arta tapiseriei contemporane mijloacele esențiale de expresie artistică contribuie la transmiterea ideilor, emoțiilor și conceptelor. Pornind de la tapiseria clasică bidimensională, tapiseria contemporană a evoluat către structuri reliefate, tridimensionale și instalaționale, în care textura devine element expresiv autonom, iar volumul – purtător de mesaj artistic. Sunt examinate tehnici textile reinterpretate, experimente cu materiale neconvenționale și intersecția tapiseriei cu alte domenii ale artei contemporane.

Cuvinte-cheie: tapiserie contemporană, textură, volum, relief, tehnici textile

In contemporary textile art, essential means of artistic expression contribute to the transmission of ideas, emotions, and concepts. Starting from the classical two-dimensional tapestry, there has been an evolution toward relief, three-dimensional, and installation-based structures, in which texture becomes an autonomous expressive element, while volume acts as a carrier of artistic meaning. Reinterpreted textile techniques, experiments with unconventional materials, and the intersection of tapestry with other fields of contemporary art are also examined.

Keywords: contemporary tapestry, texture, volume, relief, textile techniques

⁴⁶ E-mail: ludmilaups@gmail.com

Introducere

Tapiseria, ca formă de artă textilă cu tradiții multisecolare, a cunoscut în secolul XX și începutul secolului XXI transformări esențiale, determinate de schimbările de paradigmă artistică și de extinderea câmpului vizual contemporan. Dacă tapiseria clasică era definită prin caracterul său preponderent bidimensional și decorativ, cea contemporană depășește limitele suprafeței plane, explorând textura și volumul ca mijloace fundamentale de expresie artistică. În acest context, rezultatul tehnicii de țesere devine un limbaj plastic complex, capabil să transmită emoții, idei și concepte. Volumul, la rândul său, transformă tapiseria într-un obiect sau într-o instalație spațială, aflată în dialog direct cu arhitectura și cu privitorul.

Textura ca limbaj plastic în tapiseria contemporană

Tapiseria contemporană se definește printr-o reevaluare profundă a texturii, care depășește rolul său tradițional de efect vizual sau tactil derivat din tehnica de țesere. În arta textilă actuală textura devine un limbaj plastic autonom, capabil să transmită sensuri simbolice și conceptuale [1 p. 47]. Valorificarea texturii ca element principal de expresie, obținută prin tehnici variate precum îndesirea sau rarefierea controlată a firelor, utilizarea nodurilor, franjurilor, buclelor sau a suprapunerilor de straturi textile. Aceste procedee conduc la suprafețe dinamice, cu relief accentuat, care solicită o percepție multisenzorială [2 p. 28]. Un rol important îl are experimentarea materială. Pe lângă fibrele tradiționale – lână, in, bumbac sau mătase – artiștii introduc fibre sintetice, textile reciclate sau materiale neconvenționale, precum sfoara industrială, plasticul sau hârtia. Asocierea acestora generează contraste tactile și vizuale puternice, care amplifică expresivitatea lucrării și susțin discursul conceptual (*Imaginea 2*). Textura devine elementul central al construcției plastice, depășind rolul de simplu suport decorativ. Ea funcționează ca o structură activă, purtătoare de ritm, tensiune și expresivitate, contribuind decisiv la definirea compoziției. Prin alternanța suprafețelor dense și a celor aerisite, prin relief, direcție și materialitate (*Imaginea 1*) textura generează profunzime vizuală și creează un dialog permanent între formă și culoare. Compozițiile sunt construite din fragmente ritmate, uneori organice, alteori geometrizzate, care se îmbină într-un echilibru dinamic. Culoarea este susținută de structură, iar structura este amplificată de culoare, rezultând un limbaj plastic personal, în care expresia tactilă completează percepția vizuală (*Imaginea 3*), reflectă o preocupare constantă pentru explorarea relației dintre material, suprafață și expresivitate, transformând tapiseria într-un spațiu de cercetare artistică și de comunicare emoțională.

Imaginea 1. Ochievski *Imaginea 2.* Ochievski Ludmila. *Imaginea 3.* Ochievski Ludmila. Eclipse, tehnică mixtă Galbenă gutuie, tehnică mixtă Ludmila. Fantezie, tehnică

(tapiserie, lemn)

Sursa: Imagine din colecția autorului

(tapiserie, metal)

Sursa: Imagine din colecția autorului

mixtă (tapiserie, lemn)

Sursa: Imagine din colecția autorului

Textura capătă astfel o dimensiune conceptuală, devenind purtătoare de semnificații legate de memorie, timp, fragilitate sau identitate. Suprafețele rugoase, fragmentate sau stratificate pot sugera procese de degradare sau acumulare, transformând tapiseria într-un mediu de reflecție asupra realităților contemporane.

Generarea volumului și extinderea spațială a tapiseriei

Generarea volumului reprezintă una dintre cele mai importante direcții de evoluție ale tapiseriei contemporane, marcând desprinderea de caracterul strict bidimensional al obiectului textil. Volumul apare inițial sub forma reliefului, obținut prin acumulări de material, suprapuneri de straturi textile sau deformări controlate ale suprafeței. Aceste procedee constituie o etapă de tranziție către tridimensionalitate, situând tapiseria la granița dintre arta textilă și sculptură [3 p. 129]. În prezent, crearea unei tapiserii presupune diferite abordări creative și experimentale complexe, căutarea de noi soluții artistice, ridicând, astfel, la un nivel înalt cultura și competențele profesionale ale studenților, artiștilor din domeniul artei textile. În secolul XX, având inițial și o menire practică, tapiseria profesionistă moldovenească intră în casa fiecărui om, în versiuni de diverse dimensiuni: modeste, estetice (bidimensională, tridimensională) sau chiar miniaturale (mini-tapiserii). Cercetătoarea Ana Simac (în cartea „Tapiseria contemporană din Republica Moldova”) menționează că, la etapa contemporană, tapiseria se prezintă ca o piesă de artă textilă, dezvoltă tendințe de stil figurativ și abstract, prin interpretarea simbolurilor, alegoriei și metaforei, cu multe viziuni artistice și revelații noi [4 p. 151-152].

Pentru a aprecia cât se poate de obiectiv acest domeniu, vom apela la creațiile artiștilor din Republica Moldova. Un rol esențial în dezvoltarea tapiseriei contemporane din Republica Moldova îl are artistul Andrei Negură (n. 1956), personalitate marcantă a artei textile, care a influențat decisiv orientarea tapiseriei moldovenești către forme expresive inovatoare, bazate pe reinterpretarea tradițiilor textile și pe experimentarea structurii materiale (*Imaginea 4*). În

lucrările sale generarea texturii reprezintă un element definitoriu al discursului plastic. Artistul valorifică densitatea fibrelor, suprapunerile de straturi textile și variațiile ritmice ale țesăturii pentru a obține suprafețe tactile accentuate (*Imaginea 5*). În unele dintre lucrările artistei Elena Rotaru (1938-2018) textura și volumul devin componente esențiale ale limbajului plastic, fiind valorificate ca mijloace expresive autonome. Aceste lucrări se disting prin utilizarea structurilor textile reliefate, obținute prin variații de densitate, suprapuneri de straturi și intervenții materiale deliberate. Volumul este integrat organic în compoziție, conferind tapiseriilor o prezență spațială accentuată și situându-le la intersecția dintre obiectul textil și forma sculpturală. Prin aceste abordări artista contribuie la diversificarea expresivă a tapiseriei contemporane și la accentuarea dimensiunii tactile și conceptuale a materialului textil.

Imaginea 4. Andrei Negură, *Roșu* (tapiserie volumetrică)

Sursa: Colecțiile și fototeca Muzeului Național de Artă al Moldovei

Imaginea 5. Andrei Negură, *Atelier moldovenesc*

Sursa: Imagine din colecția autorului

Imaginea 6. Elena Rotaru, *Atelier moldovenesc*

Sursa: Colecțiile și fototeca Muzeului Național de Artă al Moldovei

Experimentarea tehnică joacă un rol esențial în generarea volumului. Tehnicile tradiționale de țesere sunt frecvent combinate cu procedee de coasere, asamblaj, rigidizare sau tensionare a materialului textil. Integrarea materialelor neconvenționale – sârmă, elemente metalice sau structuri de susținere – asigură stabilitatea formelor tridimensionale și amplifică potențialul expresiv al lucrării [5 p. 124]. În tapiseria contemporană volumul are adesea o funcție conceptuală, fiind utilizat pentru a explora relația dintre corp, spațiu și materialitate. Lucrările volumetrice creează contexte de interacțiune și implicare senzorială, transformând tapiseria într-un mediu artistic complex și actual. În prezent, procesul de creare a tapiseriei presupune abordări creative și experimentale complexe, orientate spre identificarea unor soluții artistice inovatoare, care contribuie la dezvoltarea culturii vizuale și la consolidarea competențelor profesionale ale artiștilor și studenților din domeniul artei textile. Tapiseria contemporană nu mai este limitată la funcția decorativă sau la suprafața bidimensională, dar se afirmă ca un mediu artistic deschis capabil să genereze structuri texturale și volumetrice cu valențe expresive și conceptuale.

Artiști inovatori precum Chiharu Shiota au transformat fibrele în instalații sculpturale monumentale, abordând teme profunde, cum ar fi memoria și spațiul. Folosind fire de lână și bumbac pentru a crea pânze dense, abstracte, Shiota a depășit limitele textilelor tradiționale. Artă ei devine o reflectare a fragilității relațiilor umane și a complexității interacțiunilor personale, învăluind privitorul într-o experiență profundă și captivantă (**Imaginea 7**).

Lenore Tawney, o pionieră a tapiseriei moderne, a revoluționat tehnicile tradiționale de țesut, introducând elemente sculpturale și abstracte în opera sa. Tapiseria ei „Norul” (**Imaginea 8**) este una dintre cele mai cunoscute lucrări ale sale, ilustrând modul în care Tawney a împins granițele textilelor decorative în domeniul artei conceptuale. Prin abordările sale inovatoare, Lenore Tawney a transformat textilele într-un mediu de explorare vizuală profundă, marcând o piatră de hotar importantă în evoluția domeniului.

Un alt artist remarcabil este Magdalena Abakanowicz, renumită pentru creațiile sale monumentale de fibre cunoscute sub numele de „Abacani”. Aceste lucrări sunt tapiserii uriașe care combină sculptura și arta textilă, transformând fibrele naturale într-o formă puternică și evocatoare de expresie artistică. Abakanowicz a redefinit arta textilă prin dimensiunea și complexitatea operelor sale, influențând profund arta contemporană prin modul său unic de a lucra cu textilele (**Imaginea 9**).

Imaginea 7. Chiharu Shiota, *Eu, undeva în altă parte*, Galeria Blain Southern

Sursa: Expoziție Paris Lieu Grand Palais 2024

Imaginea 8. Lenore Tawney, *Norul*

Sursa: Collection of the Lenore G. Tawney Foundation, New York

Imaginea 9. Magdalena Abakanowicz, *Abakani*

Sursa: Every Tangle of Thread and Rope at Tate Modern, London until 21st May 2023

Concluzii

Analizând arta textilă contemporană, se evidențiază o schimbare fundamentală de paradigmă, de la decorativ la experimental și conceptual. Textura și volumul se afirmă ca mijloace esențiale de expresie, prin care tapiseria își redefineste statutul și își extinde câmpul de manifestare artistică. Prin reinterpretarea tehnicilor tradiționale și integrarea materialelor

neconvenționale în tapiseria contemporană, se afirmă ca un spațiu experimental, deschis interdisciplinarității și dialogului cu privitorul.

Referințe bibliografice

1. CIOBANU, V. *Arta textilă contemporană*. București: UNArte, 2012.
2. MARCHIȘ, Gh. et al. *Elemente de structură și compoziția țesăturilor*. București: Editura Tehnică, 1978.
3. SIMAC, A. *Tapiseria contemporană din Republica Moldova: evoluția tapiseriei contemporane din Republica Moldova în anii 1960-2000*. Chișinău: Știința, 2001. ISBN 9975-67-229-9.
4. POPESCU, M. *Structuri și expresivitate în arta textilă*. Iași: Artes, 2015.
5. BABIN, Iu. Tehnologia țesutului tapiseriei moderne în Republica Moldova. *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică*. 2017, nr. 2 (31), pp. 153–158. ISSN 2345-1408.